

27.02.2023

Asia/4

§ 10

Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteiden toteuttaminen vuonna 2022

HEL 2021-012942 T 14 00 00

Päätös

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päätti merkitä tiedoksi tilannekatsauksen Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteiden toteuttamiseen vuonna 2022.

Käsittely

Asian käsittelyn aikana kuultavana olivat elinkeinojohtaja Marja-Leena Rinkineva, johtava asiantuntija Antti Eronen, toimialajohtaja Ville Lehmoskoski ja perusopetusjohtaja Outi Salo. Asiantuntijat Lehmoskoski ja Salo poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Jussi Halla-Aho: Kappaleessa (58) todetaan: "Osaajien ja perheiden asettautumista ja juurtumista Helsinkiin tuetaan kehittämällä kaupungin omia englanninkielisiä palveluita sekä mm. englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tarjontaa."

Keskeinen kotoutumisen, työllistymisen ja koulumenestyksen edellytys on suomen tai ruotsin kielen oppiminen. Tästä syystä on kaupungin johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden puheenvuoroissakin pidetty ensiarvoisen tärkeänä, että maahanmuuttajien lapset osallistuvat mm. suomen- tai ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen. On kyseenalaista, edistääkö englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lisääntyvä tarjoaminen suomen tai ruotsin kielen oppimista ja siten yhteiskuntaan juurtumista, vai toimiiko se tätä tavoitetta vastaan.

Lisätään päätökseen seuraava kappale:

"Samalla kaupunginhallituksen elinkeinojaosto korostaa, että heikko suomen tai ruotsin kielen osaaminen on keskeinen tekijä maahanmuuttajataustaisten lasten muita heikomman koulumenestyksen ja laajemminkin huonon kotoutumisen sekä koulujen ja alueiden eriytymisen takana. Suomeen pysyväisluonteisesti muuttavien perheiden lapset tulisi tämän vuoksi ohjata ensisijaisesti suomen- tai ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tarjonta on mielekästä lähinnä silloin, kun perheen ei ole tarkoitus asettua pysyvästi maahan."

Jussi Halla-Ahon vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Antti Eronen, johtava asiantuntija, puhelin: 310 36159
antti.eronen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallituksen elinkeinojaoston hyväksyi kokouksessaan 14.3.2022 Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteet 2022–2025. Painopisteiden määrittelyn ja seurannan avulla varmistetaan osaltaan kaupunkistrategian elinkeinopoliittisten kirjausten toteutuminen.

Kaupunkistrategian mukaan Helsinki on kasvun paikka. Helsinkiä kehitetään osaajille ja yrityksille houkuttelevana paikkana, joka vetää puoleensa uusia ihmisiä, osaajia ja yrityksiä. Kaupunkistrategian tavoitteena on, että Helsingin taloudellinen toimeliaisuus kasvaa sekä elinkeinot ja ammatit monipuolistuvat. Onnistunut elinkeinopolitiikka vahvistaa kaupunkilaisten toimeentuloa sekä kaupungin taloutta ja kykyä tuottaa hyvää asuinympäristöä ja hyvinvointia tukevia palveluita kaupunkilaisille.

Vuosina 2022–2025 kaupungin elinkeinopolitiikkaa jäsennetään seitsemäksi painopistetavoitteeksi:

1. Yritysten kilpailukykyä tukevat liiketoiminta- ja innovaatioympäristöt vahvistuvat
2. Helsinkiläinen yrittäjyys ja yritystoiminta kasvavat, uudistuvat ja monipuolistuvat
3. Helsinkiläisten todennäköisyys työllistyä paranee ja yritykset saavat riittävästi osaavaa työvoimaa
4. Helsingin vetovoima kestävän matkailun, kulttuurin ja tapahtumien kaupunkina vahvistuu
5. Helsingistä kehittyy yhä kiinnostavampi kohde kansainvälisille osaajille, yrityksille ja investoinneille

6. Helsingissä kehitetään globaalisti merkityksellisiä ongelmia ratkaisevaa liiketoimintaa
7. Ydinkeskustan elinvoima vahvistuu

Elinkeinopolitiikan painopisteitä käsitellään vuosittain kaupunginhallituksen elinkeinojaostossa. Alla esitetään painopistekohtaisesti havaintoja toimintaympäristön muutoksesta sekä kaupungin toiminnasta ja toimintaan kytkeytyvistä tuloksista. Painopistetavoitteiden säännöllinen seuranta mahdollistaa tavoitteiden ja toiminnan uudelleensuuntaamisen sekä reagoinnin toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Vuosittaisen raportoinnin tavoitteena on vahvistaa kaupunkikonsernin eri toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja tukea yhteistä tavoitteenasetantaa elinkeinopoliittisissa kysymyksissä.

Elinkeinopolitiikan painopisteiden seurantatapoja kehitetään jatkuvasti. Vuonna 2023 tullaan keskittymään erityisesti kaupungin toimintojen vaikuttavuuden arviointiin.

Havaintoja yleisestä talous- ja väestökehityksestä

Koronapandemian jälkeen vuosi 2022 osoittautui jälleen poikkeusvuodeksi. Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota vaikutti huomattavasti Helsinkiin elinkeinoelämän toimintaympäristönä. Helsingin saavutettavuus lentoteitse on huonontunut, mikä vaikuttaa matkailun lisäksi myös Helsingissä toimiviin kansainvälisiin yrityksiin. Hintojen laaja-alainen nousu vaikutti kuluttajien ostovoimaan ja lisääntynyt epävarmuus lykkää kulutusta ja yksityisiä investointeja. Sodan pidemmän aikavälin vaikutuksia esimerkiksi Helsingin geopoliittiseen asemaan on vaikea täysin arvioida. Suomen mahdollinen NATO-jäsenyys voi myös vahvistaa Helsingin houkuttelevuutta investointikohteena.

Suomen talous kasvoi vuonna 2022 hyvän alkuvuoden ansiosta, mutta vuoden 2023 näkymät ovat jo heikommat. Suomen pankin mukaan tuotannon ennustetaan vähenevän hieman vuoden 2023 aikana. Nopea inflaatio on syönyt kotitalouksien ostovoimaa ja kuluttajien sekä yrittäjien luottamus talouteen, mikä ennakoi kysynnän laskua, yritysten tulosten ja työllisyysasteen heikkenemistä. Talouden uskotaan kääntyvän hitaaseen kasvuun jälleen vuonna 2024.

Helsingissä työllisyysaste nousi vuoden 2022 aikana koronapandemian jälkeen ennätyskellisiin lukemiin (76 %) ja helsinkiläisille maksettujen palkkojen yhteismäärä (palkkasumma) on noussut yli 15 % kolmessa vuodessa. Palkkasumman kehitys on johtanut kunnallisverojen kasvuun. Vuodesta 2020 vuoteen 2021 Helsingin, Espoon ja Vantaan kunnallisverot kasvoivat 4,8–5,3 prosenttia.

Vuosina 2020–2022 keskipalkat nousivat Helsingissä enemmän kuin muualla maassa tai Uudellamaalla keskimäärin. Palkkojen nousu vaikuttaa kuitenkin taittuneen Helsingissä ja muualla pääkaupunkiseudulla joulukuussa 2022. Helsingissä erityisesti alle 40-vuotiaiden aikuisten muuttotappio on hidastanut palkkasumman ja palkkaa saaneiden määrän kasvua vuonna 2022.

Palkkasumman kasvun hidastumista ennakoii myös Suomen Startup-yhteisön vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä toteuttama barometrikysely, jonka perusteella startup- ja kasvuyritysten usko ympäröivään taloustilanteeseen on laskenut. Samalla yritykset eivät enää arvioi osaavan työvoiman olevan kasvunesteena yhtä selvästi kuin aiemmin ja työllisyyden määrän kasvun nähdään hidastuvan. Usko yritysten omaan rahoitustilanteeseen on heikentynyt merkittävästi.

Helsingin kaupungin erityispiirre on vahva työpaikkaomavaraisuus (132 % vuonna 2020). Yli 2/5 Helsingissä työssäkäyvistä asuu muualla kuin Helsingissä. Koronapandemian myötä erityisesti lapsiperheitä on muuttanut pois Helsingistä.

Yritysten kilpailukykyä tukevat liiketoiminta- ja innovaatioympäristöt vahvistuvat

Helsingin ja pääkaupunkiseudun erityispiirre on korkea osaamista edellyttävien työpaikkojen suuri osuus kaupungin työpaikoista sekä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten merkittävä rooli alueen elinkeinoelämässä. Kaupunkistrategian tavoitteena on vahvistaa Helsingin asemaa yhtenä Euroopan parhaana innovaatioympäristönä, startupkeskuksena ja uusien elinkeinojen kehtona. Kaupungin kilpailukykyyn näkökulmasta on varmistettava, että alueellinen koulutus- ja innovaatiojärjestelmä tuottaa osaamista sekä uusia yritysaihoita.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan panostukset ovat kasvaneet Uudellamaalla 28,6 % vuosien 2016–2021 aikana. Kasvu on ollut vahvinta yrityssektorilla. Uudenmaan osuus koko Suomen T&K-menoista on lähes 50 prosenttia. Uudellamaalla T&K-menot keskittyvät vahvasti pääkaupunkiseudulle. Onkin luontevaa, että yhteistyö korkeakoulujen kanssa sekä innovaatiojärjestelmän kehittäminen ovat merkittävä osa Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikkaa.

Vuonna 2022 Helsingin kaupunki toteutti kampusinkubaattorit-ohjelmaa. Kyse on kaupunginhallituksen erillismäärärahalta toteuttavasta ohjelmasta, jonka tuella alueen korkeakoulut kehittävät vuosien 2021–2025 aikana yrittämisestä kiinnostuneille henkilöille ja yrityksille suunnattuja palveluita – esimerkiksi esihautomo- ja hautomotoimintaa. Toiminnan tavoitteena on lisätä alkuvaiheen yritysten määrää, tukea niiden kasvumahdollisuuksia sekä lisätä TKI-lähtöistä yritystoimintaa ja vahvistaa korkeakoulukampusten kehittymistä innovaatio- ja yritystoi-

minnan keskittymiksi. Vahvat innovaatiokeskittymät houkuttelevat myös kansainvälisiä osajia Helsinkiin.

Vuonna 2022 ohjelmassa on solmittu yhteistyösopimukset Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston, Metropolian, Hankenin, Haaga-Helian, Taideyliopiston ja Arcadan kanssa. Yhteistyösopimuksilla on pystytty kaksinkertaistamaan toimintaan kohdennettu rahoitus 10,4 miljoonaan euroon. Korkeakoulujen vahva sitoutuminen kasvattaa ohjelman mahdollisuuksia vaikuttaa korkeakoulujen toimintaan ja yrittäjyyskulttuuriin pitkäjänteisemmin.

Vuoden 2022 aikana esihautomo- ja hautomo-ohjelmia käynnistyi 11 kampuksella. Ohjelman temaattiset fokuksat vaihtelevat kampuksittain. Vuoden 2022 aikana hautomo-ohjelmiin on ollut yli 400 hakijaa, ohjelman läpikäyneitä henkilöitä oli 305 ja 56 uutta yrittäjää on jo käynnistänyt toimintansa.

Kaupunki suuntaa rahoitusta elinkeinoelämää uudistaviin hankkeisiin mm. kaupungin innovaatorahaston tuella sekä hyödyntämällä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhdessä valtion kanssa solmimaa ekosysteemisopimusta (ns. HEVi-ohjelma). Kaupungin innovaatorahastosta on tuettu mm. Helsingin yliopiston Viikin ja Kumpulan kampusten kehittymistä innovaatiokeskittymiksi. Kaupungin näkökulmasta on tärkeää pyrkiä lisäämään uusien innovatiivisten yritysaihioiden määrää ja näin kasvattaa uusien menestystarinoiden todennäköisyyttä.

Kaupunki huolehtii yritysten kilpailukyvystä varmistamalla, että kaupungissa riittää tontti- ja toimitilarajontaa monipuoliselle yritystoiminnalle. Vuoden 2022 aikana kaupungissa edistettiin useita hankkeita, jotka mahdollistavat elinkeinoelämän sijoittumisen ja toiminnan kehittymisen kaupungissa. Merkittäviä pidemmällä aikajänteellä vaikuttavia kehittämissankkeita ovat mm. Makasiinirannan kilpailun edistäminen, johon kytkeytyy myös uusi Arkkitehtuuri- ja designmuseum sekä Suvilahden Event Hub, joka tarjoaisi toimintaedellytyksiä erityisesti matkailu- ja tapahtuma-alan yrityksille. Lisäksi Marian kasvuyrityskampuksen kehittämisessä päästiin eteenpäin, mikä mahdollistaa entisestään Helsingin profiiliin noston startup- ja kasvuyrityskaupunkina. Vuonna 2022 uusia asemakaavoja toimitiloja varten valmisteltiin 120 000 k-m2.

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto hyväksyi vuonna 2022 ”Elinkeinopoliittiset tavoitteet maankäytölle (ELMA)” -linjauspapierin, jossa tunnustetaan 42 eri linjausta, joita toteuttamalla kaupunki edistäisi maankäytöllään tehokkaimmin helsinkiläisten yritysten toimintaedellytyksiä lähivuosina. Paljon tilaa vievän yritystoiminnan tapauksessa tehdään yhteistyötä seudun muiden kuntien kanssa.

Kaupunki kehittää omia prosessejaan yritysmuotoisempaan suuntaan. Kaupunki on uudistanut hel.fi-sivustoa niin, että yrityksille suunnatut palvelut ovat helpommin löydettävissä. Yritysten apuna toimii yritys- luotseja, jotka auttavat oikeiden palveluiden löytämisessä ja yhteistyös- sä toimialojen kanssa. Kaupunki huomioi yritysvaikutusten arvioinnin päätösprosesseissaan. Kaupunki on käynnistänyt yritystonttien yleisten maanvuokrausperiaatteiden laatimisen tavoitteenaan nopeuttaa pää- töksentekoa ja reagointia yritysten tarpeisiin.

Kaupunki toteuttaa keväällä 2023 aikana yritystutkimuksen, jossa käy- dään läpi Helsingissä toimivien yritysten tyytyväisyyttä kaupunkiin toi- mintaympäristönä. Kyselyn tulosten perusteella voidaan tarkemmin ar- vioida, miten kaupungin yritysmyönteisyyttä tulisi edelleen kehittää.

Helsingiläinen yrittäjyys ja yritystoiminta kasvavat, uudistuvat ja monipuolistuvat

Kaupunkistrategiassa asetettu tavoite taloudellisen toimeliaisuuden kasvattamisesta sekä elinkeinojen ja ammattien monipuolistamisesta edellyttää uutta ja uudistuvaa yritystoimintaa. Toimintaympäristön kehit- tämisen rinnalla kaupungilla on omia palveluita, joilla tuetaan uusien yritysten syntyä sekä yritysten kansainvälistymistä ja kasvua.

Kaupunki tarjoaa maksutonta yritysneuvontapalvelua. Palvelussa toteu- tettiin vuoden 2022 aikana yli 2626 neuvontakäyntiä. Yritysneuvonta- palveluiden järjestämiin yritysinfoihin osallistui lähes 1378 henkilöä ja koulutukseen 2619 henkilöä. Yritysneuvonnan asiakkaista 47 % olivat maahanmuuttajataustaisia ja asiakkaita palveltiin 9 kielellä. Neuvonta- tiimi teki 497 starttirahapäätöstä.

Yritysneuvontapalveluiden asiakkaat perustivat vuoden aikana 956 yri- tystä (v. 2020: 1064; v. 2021: 1196) Suomen uusyrityskeskus on ar- vioinut, että pieni notkahdus perustettujen yritysten määrässä selittyisi vahvoilla työmarkkinoilla. Yritysneuvontapalveluiden asiakaspalaute on ollut erinomaista: palautteen keskiarvo asteikolla 1–5 on 4,6.

Yritysneuvontapalveluiden asiakkaiden perustamat yritykset ovat moni- puolisia. Eniten yrityksiä on perustettu toimialalla: pääkonttorien toimin- ta, liikkeenjohdon konsultointi (8,7 % asiakkaiden perustamista yrityk- sistä). Uudet yritykset ovat luonnollisesti pieniä ja monien tarkoitus on yrittäjän itsensä työllistäminen. 28 % yrityksen perustaneista henkiköis- tä oli itse työttömänä. Yritysneuvontapalvelut kiinnittävät huomiota eri- tyisesti yritysten elinkelpoisuuteen. Suomen uusyrityskeskus Ry:n mu- kaan yritysneuvontapalveluita hyödyntävät yritykset ovat todennäköi- semmin toiminnassa viiden vuoden jälkeen kuin ne yritykset, jotka eivät hyödyntäneet palveluita.

Lisäksi kaupunki panostaa Helsingin startup- ja kasvuyritysekosysteemin sekä yksittäisten yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukemiseen. Vuonna 2022 kaupunki tarjosi henkilökohtaista valmennusta varhaisen vaiheen startup-yrityksille ja -tiimeille (ns. NewCo Accelerator -valmennuspalvelu). Vuoden aikana palvelussa toteutettiin 851 valmennussessiota 166 alkuvaiheen startup-tiimille tai -yritykselle. Vuoden lopussa neljän valmentajan aktiivisessa valmennuksessa oli 63 tiimiä. Asiakastiimien ennakoituaan keränneen noin 6 miljoonaa euroa rahoitusta vuoden 2022 aikana.

Kaupunki ylläpiti vuoden 2022 aikana kahta yrityshautomoa, joista Health Incubator Helsinki on tarkoitettu tutkimusperusteisille terveystieteiden startupeille ja Helsinki Education Hub koulutusalan startupeille.

Health Incubator toimii Meilahden kampuksella. Toimintaan osallistui vuoden 2022 yhteensä 30 startup-yritystä ja ne keräsivät yhteensä 10,9 miljoonaa euroa rahoitusta. Helsinki Education Hubin pyörittämään yrityshautomoon osallistui vuonna 2022 yhteensä 20 startup-tiimiä. Ohjelmaan osallistuneet perustivat vuoden aikana 15 uutta yritystä.

Yrityshautomon lisäksi Helsinki Education Hub muodostuu yhteisestä tilasta, joka auttaa yrityksiä, tutkijoita, opettajia, sijoittajia ja oppijoita kohtaamaan sekä kehitys- ja kokeilualustatoiminnasta. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa oppimista ja koulutusta tukemalla koulutusalan startup-yritysten tuotekehitystä ja koulutusta. Hubi on herättänyt huomattavaa kansainvälistä kiinnostusta – kesäkuusta 2022 lähtien toimintaan on tutustunut 511 henkilöä 29 eri maasta. Lisäksi yrityshautomoon valituista asiakkaista 9 oli kansainvälisiä tiimejä. Kiinnostavat ja laadukkaat palvelut voivat houkuttaa kansainvälisiä startup-tiimejä sijoittamaan Helsinkiin.

Startup- ja kasvuyrityksiin panostaminen on luontevaa elinkeinopolitiikka Helsingin kaupungille. Startup- ja kasvuyritykset uudistavat elinkeinoelämää ja luovat korkean tuottavuuden työpaikkoja. Suomalaisiin startup-yrityksiin tehdyt sijoitukset ovat olleet selvässä kasvussa viime vuosien aikana ja vuonna 2021 Pääomasijoittajat Ry:n mukaan suomalaisiin startup-yrityksiin sijoitettiin 1,2 miljardia euroa. Valtaosa sijoituksista kohdistuivat yrityksiin, jotka toimivat joko Helsingissä tai Espoossa. Esimerkiksi Suomessa tehdyistä pääomasijoituksista 87 % kohdistui vuonna 2021 Uudellemaalle Pääomasijoittajat Ry:n mukaan.

Kaupunki tukee alkuvaiheen yritysten toimintaa ja auttaa yrityksiä pääsemään osaksi paikallista ekosysteemiä. Vuonna 2022 kaupungin asiakkaina olleet yritykset keräsivät noin 16,9 miljoonaa euroa rahoitusta ja palveluille on ollut selvää kysyntää. Lisäksi työskentely startup- ja

27.02.2023

Asia/4

kasvuyritysekosysteemin kanssa auttaa hahmottamaan niitä tarpeita, joita uusilla ja nopeasti kasvavilla yrityksillä on kaupungille.

Helsingiläisten todennäköisyys työllistyä paranee ja yritykset saavat riittävästi osaa-
vaa työvoimaa

Helsingin työllisyysaste kohosi koronapandemian jälkeen ennätyslukemiin. Vuonna 2022 työllisyysasteen vuosikeskiarvo oli 76 %, mikä oli 1,9 %-yksikköä parempi kuin vuonna 2021. Työllisyysaste on kasvanut suhteellisesti eniten nuorimmissa ja vanhemmissa ikäluokissa. Koronapandemian jälkeen osa-aikatyö on kasvanut suhteellisesti enemmän kuin koko-aikatyö. Osa-aikatyön osuus kaikista palkansaajien työsuh-
teista on 19 %.

Helsingissä oli vuoden 2022 lopussa 36 600 työtöntä työnhakijaa, mikä on 2800 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden aikana työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt 7 % ja Helsingin työttömyysaste oli vuoden 2022 lopussa 10,4 % - vajaan prosenttiyksikön vähemmän kuin vuotta aiemmin. Avoimien työpaikkojen määrä oli selvässä kasvussa vuoden 2022 alkupuoliskolla, mutta kääntyi laskuun vuoden 2022 lopussa. Vaikka työttömyys on vuoden aikana laskenut, on työttömiä työnhakijoita kuitenkin edelleen 4900 enemmän kuin vuonna 2019 ennen koronapandemiaa. Vieraskielisten osuus kaikista työttömistä on 32 %.

Työllisyyden ja työttömyyden kehitykseen vaikuttaa yleinen talouskehitys, mutta valtion ja kaupungin palveluilla pyritään vaikuttamaan työllistymisen todennäköisyyteen ja työttömyyden keston. Helsingin kaupunki toteuttaa työllisyyden kuntakokeilua ja valmistautuu vastaanottamana vastuun TE-palveluiden toteuttamisesta 1.1.2025 alkaen.

Osana työllisyyden kuntakokeilua Helsinki on vastannut seuraavien asiakasryhmien työllisyyspalveluista: työttömät, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan, alle 30-vuotiaat, vieraskieliset tai maahan muuttaneet. 30.1.2023 kuntakokeilun asiakkaana oli 46 065 henkilöä, joita palveli 276 asiakastyötä tekevää työntekijää. Vaikka työttömyys on vuoden aikana laskenut, kuntakokeilun asiakasmäärä nousi hieman (+157 asiakasta). Tämä johtuu siitä, että pidempään työttömänä olleet siirtyvät TE-toimiston asiakkaista kuntakokeilun asiakkaiksi kriteerien mukaisesti.

Kuntakokeilun keskeisissä asiakasmittareissa on tapahtunut parannusta vuoden 2022 aikana. Tammikuun 2023 lopussa 53,5 % asiakkaista oli voimassa oleva työllisyysuunnitelma, mikä tarkoittaa 14,8 prosenttiyksikön nousua verrattuna vuotta aiempaan tilanteeseen. Työllistymistä tukevissa palveluissa oli tammikuun 2023 lopussa 26,2 % asiakkaista (ns. aktivointiaste), kun luku vuotta aiemmin oli 24,5 %. Kaupunki ta-

voittelee selvää positiivista kehitystä molemmissa mittareissa vuoden 2023 aikana.

Helsingin kaupungin omilla työpaikoilla aloitti vuoden 2022 aikana 1134 asiakasta joko palkkatuetussa työssä, palkkatuetussa oppisopimuksessa tai työkokeilussa. Lisäksi kaupunki myöntää työnantajille tietyin ehdoin ns. Helsinki-lisää, jolla voidaan kattaa osa palkkakustannuksista enintään 12 kuukauden ajan. Vuonna 2022 lisä myönnettiin 536 työttömän helsinkiläisen palkkakustannuksiin. 52 % joukosta sijoittui yrityksiin, joissa on perinteisesti ollut muita toimijoita paremmat työllistymismahdollisuudet. Vuonna 2022 mainittuja palveluita hyödynsi yhteensä 1670 asiakasta. Vuonna 2023 tavoitteena on, että palveluita hyödyntäisi 2500 asiakasta.

Työllisyyspalveluissa kehitettiin vuoden 2022 aikana digitaalisia ratkaisuja ja tulosperusteisia hankintoja. Kaupunki rakensi mm. reaaliaikaiset tietojohtamisen työkalut aiemman kuukausitasoisen seurannan tilalle ja uudisti palvelutietovarannon ja sen käyttöliittymä. 500 työllistymistä edistävää palvelua sisältävä palvelutietovaranto helpottaa oikean palvelun tunnistamista asiakkaan elämäntilanteen mukaisesti. Tulosperusteisia hankintoja on kehitetty esimerkiksi kaupan sekä matkailu- ja ravintola-aloille, mikä vastaa osaltaan aloilla vallitsevaan työvoimapulaan.

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tukee monilla tavoin kaupunkilaisten osaamisen ja työllistymisedellytysten kehittymistä. Erityisinä toimenpiteinä voidaan nostaa esiin esimerkiksi oppisopimuskoulutusten lisääminen ammatillisen koulutuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä. Vuonna 2022 Stadin AO:ssa aloitti 181 opiskelijaa lastenhoitajan kelpoisuuteen tähtäävässä oppisopimuskoulutuksessa. Vuonna 2023 aloittaneiden määrässä tavoitellaan edelleen 20 % kasvua. Stadin AO:n koulutustarjontaa kehitetään jatkuvaa oppimista tukevaksi muun muassa yhteistyössä työllisyyspalveluiden kanssa.

Työllisyydenhoidon näkökulmasta kiinnostava palvelu on esimerkiksi Työväenopiston järjestämä KOTIVA-toiminta, joka on suunnattu pienten lasten kanssa kotona oleville vanhemmille, jotka tarvitsevat suomen kielen opetusta. Opetuksen yhteyteen on järjestetty lastenhoito. Vuonna 2022 toimintaan osallistui 380 opiskelijaa. Toiminnan laajentamista haastaa opetuspisteiden ja leikkipuistojen löytäminen riittävän läheltä ja hyvien kulkuyhteyksien päästä toisistaan.

Helsingin vetovoima kestävä matkailun, kulttuurin ja tapahtumien kaupunkina vahvistuu

Helsingin matkailuvuosi 2022 oli monitahoinen. Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota aiheutti notkahduksen hyvin käynnistyneessä matkailussa. Sota vaikutti erityisesti risteilymatkustukseen ja ohjel-

mapalveluyritystoimintaan. Geopoliittinen tilanne, Venäjänä ylilentokielto ja kustannusten nousu hidastivat matkailun toipumista.

Helsingissä rekisteröitiin vuoden 2022 aikana 3,7 miljoonaa yöpymistä. Kansainvälisten yöpymisten määrä on edelleen noin kolmanneksen pienempi kuin ennen koronapandemiaa. Elpymistä hidastavat edelleen globaali taloustilanne, energiakriisi, työvoiman kohtaantohaasteet, kiinalaisten ja japanilaisten matkailijoiden odotettua hitaampi paluu sekä venäläisten matkailijoiden puuttuminen.

Heinäkuussa 2022 saavutettiin kuitenkin kotimaisten matkailijoiden rekisteröidyissä yöpymisissä kaikkien aikojen ennätys. Helsinki valittiinkin Finnish Travel Galassa vuoden 2022 kotimaiseksi matkailukohteeksi. Voittajavalinnan perusteluissa todettiin Helsingin tarjoavan hienon kansainvälisen kaupunkielämyksen monipuolisella tarjonnalla luontoa, kultuuria, urheilua, arkkitehtuuria, kahviloita ja tapahtumia.

Samaan aikaan kun matkailu ei ole vielä elpynyt koronapandemiaa edeltäneelle tasolle, Helsingissä avattiin vuoden 2022 aikana viisi uutta hotellia, jotka kasvattivat huoneiden ja huoneistojen tarjontaa noin 1000:lla. Hotellien käyttöaste oli vuoden 2022 ennakkotietojen perusteella 52,3 %. Isojen tapahtumien aikana käyttöasteet lähentelivät 100 prosenttia.

Tapahtumien merkitys Helsingin matkailuille on hyvin tärkeä. Helsingin tapahtumavuosi 2022 oli vilkas, mutta tilanteesta tekee haastavan, että yksi merkittävimmistä tapahtuma-areenoista ei ole käytössä. Vuosi 2022 oli erinomainen toimintavuosi esimerkiksi uudistuneelle Olympiastadionille. Vuonna 2023 tapahtumallisuutta tullaan kehittämään kiinnittämällä huomiota kestävyyttä edistäviin toimenpiteisiin sekä panostamalla vaikuttavuuden tunnistamiseen ja tiedolla johtamiseen. Vuonna 2023 tapahtumajärjestämistä helpotetaan uusien tapahtumakokonaisuuksien kautta (esim. Kaivopuiston Mamma Mia!).

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto hyväksyi vuonna 2022 ”Matkailun ja tapahtumien toimintaohjelman vuosille 2022–2026”, jonka pohjalta Helsinkiä kehitetään vetovoimaisena matkailun ja tapahtumien kaupunkina, matkailun ja tapahtumien kestävyuden edelläkävijänä sekä älykkään vierailukohteena ja toimivana tapahtumakaupunkina.

Kaupunki tavoittelee matkailukohteen kestävyyttä mittaavan Global Destination Sustainability (GDS) -indeksin kärkipaikkaa vuoteen 2026 mennessä. Kestävää kehitystä edistävää toimintaa on tehtävä yhdessä yritysten ja muiden toimijoiden kanssa, sillä ilman koko ekosysteemin toimenpiteitä kohde ei pääse asetettuihin tavoitteisiin. Kaupunki on tukenut yrityksiä ympäristösertifikaattiprosesseissa. Helsingin sijoitus GDS-indeksissä nousi vuonna 2022 neljä pykälää ja on nyt 12.

27.02.2023

Asia/4

Kaupunki on panostanut matkailu- ja tapahtuma-alojen ekosysteemin verkostomaiseen johtamiseen. Kaupunki käynnisti vuonna 2022 kaupunkikonsernin sisäisen matkailun yhteistyöryhmän ja matkailun neuvoo-antavan työryhmän. Ryhmät ovat auttaneet tiivistämään yhteistyötä toimijoiden kesken ja kasvattaneet ymmärrystä matkailun merkityksestä kaupunkikonsernissa. Neuvoo-antavan ryhmän suosituksesta tullaan vuonna 2023 panostamaan esimerkiksi työvoiman kohtaantohaasteisiin ja kansainväliseen markkinointiin liittyvän yhteistyön selkeyttämiseen ja lisäämiseen.

Kaupungin ylläpitämän Helsingin tekijät -verkoston tapaamisiin osallistui vuonna 2022 noin 150 henkilöä tilaisuutta kohden ja pienempiin aamukahvi-infoihin 45–88 henkilöä tilaisuutta kohden. Maksullinen verkosto tarjoaa tapaamisia, ajankohtaista tietoa sekä työkaluja liiketoiminnan kehittämiseen ja kohdennettuja markkinoinnin toimenpiteitä.

Vuonna 2022 kaupunki on panostanut tiedolla johtamisen kehittämiseen ja toteuttanut merkittävän ohjelmistoalustahankinnan. Uudelle alustalle tullaan viemään matkailuun liittyvää laaja-alaista dataa. Tieto on hyödynnettävissä ja jaettavissa niin kaupungin sisäisesti kuin yritysten ja sidosryhmien kanssa.

Helsingistä kehittyi yhä kiinnostavampi kohde kansainvälisille osaajille, yrityksille ja investoinneille

Vuonna 2022 Suomeen myönnettiin 37 249 oleskelulupaa, joista 40 % työn perusteella. Lisäksi EU-kansalaisten rekisteröintejä tehtiin Suomen 9486, joista 42 % työn perusteella. Valtaosa työnperusteella myönnettyistä oleskeluluvista edellyttivät TE-toimiston kokonaisharkintaa. Harkinta koskee lähinnä työntekijäammattajeja. Kuitenkin myös erityisasiantuntijoille myönnettyjen oleskelulupien määrä on ollut tasaisessa kasvussa vuodesta 2015 alkaen ja ylitti 2000 myönnteisen luvan rajan vuonna 2022.

Käytettävissä ei ole tarkkaa tietoa siitä, mihin kuntaan oleskeluluvan saaneet henkilöt ovat muuttaneet, mutta Akava Worksin vuoden 2022 lopulla toteuttamassa selvityksessä arvioitiin, että 76 % erityisasiantuntijoille myönnettyistä oleskeluluvista kohdistui Uudellemaalle aikavälillä Q1/2021 – Q3/2022. Valtaosa erityisasiantuntijoiden oleskeluluvista myönnettiin venäläisille ja intialaisille. Merkittävä osa luvista kohdistui ICT-alalle.

Kaupungin kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta on entistä tärkeämpää, miten Helsinkiin onnistutaan houkuttelemaan uutta osaamista ulkomailta ja miten uudet kaupunkilaiset asettautuvat ja kotoutuvat kaupunkiin. Kaupunki valmisteli vuonna 2022 ”Helsingin työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma 2022–2025”,

joka asettaa tavoitteita mm. Helsingin vetovoiman kehittämiseksi sekä kaupungille kohdennettujen palveluiden tuottajana.

Kaupunki on kehittänyt palveluita Helsinkiin työperusteisesti muuttavien henkilöiden asettautumisen tueksi. International House Helsinki (IHH) kokoaa yhteen Helsingin Sörnäisissä useita maahanmuuttajien tarvitsemia alkuvaiheen neuvonta- ja viranomaispalveluita. Vuonna 2022 toimipisteessä asioi keskimäärin 3800 henkilöasiakasta kuukaudessa. IHH:n toimintaa on kehitetty avaamalla englanninkielinen chatbot ja luomalla ”pikakaista” erityisasiantuntijoille, startup-yrittäjille sekä heidän perheenjäsenilleen. Lisäksi kaupunki on rakentanut relokaationeuvonta-palvelun, jossa työntekijöille ja heidän perheilleen tarjotaan neuvontaa jo ennen maahantuloa. Neuvontaa tarjottiin vuoden 2022 huhtikuun ja joulukuun välillä noin 800 henkilölle, joista 95 % suosittelisi palvelua muille.

IHH:n yhteydessä on myös kehitetty palvelua, joka opastaa työnantajia ulkomailta rekrytoinnissa. Syyskuussa 2022 käynnistyneeseen palveluun oli vuoden loppuun mennessä ottanut yhteyttä lähes 280 työnantajaa.

Lisäksi kaupunki on panostanut kansainvälisten osaajien puolisoiden työllistymiseen. Puolisoiden ja perheen viihtyminen uudessa ympäristössä on keskeinen tekijänä siinä, miten hyvin muualta muuttaneet teki-jät ja heidän perheensä juurtuvat Helsinkiin. Puoliso-ohjelmassa tuetaan asettautumista, työllistymistä sekä tarjotaan mahdollisuuksia kehittää ja laajentaa sosiaalisia ja ammatillisia verkostoja. Vuoden 2022 loppuun mennessä ohjelmaan oli rekisteröitynyt 950 osallistujaa ja 32 aktiivista yrityskumppania. Vuonna 2021 työllistymistä tukeviin palveluihin osallistuneista henkilöistä 55 % siirtyi työelämään.

Osaajien ja perheiden asettautumista ja juurtumista Helsinkiin tuetaan kehittämällä kaupungin omia englanninkielisiä palveluita sekä mm. englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tarjontaa. Vuonna 2022 otettiin käyttöön jatkuva haku, jonka ansiosta Helsinkiin muuttavien oppilaiden on mahdollisuus hakea perusopetukseen joustavasti kesken lukuvuoden.

Kaupunki panostaa sekä Helsingin tunnettuuden ja brändin rakentamiseen että erilaisiin osaajien houkutteluun liittyviin kampanjoihin. Vuonna 2022 Helsinki Partners toteutti kaksi osaajien houkuttelukampanjaa: Helsinki Exposed ja 90-Day Finn -kampanjat. Vuosi 2022 oli Helsinki Partners Oy:n ensimmäinen kokonainen toimintavuosi, johon kuului mm. uuden yhtiön strategian, organisaation ja toimintasuunnitelman rakentaminen.

Kaupunki tuki ulkomaisten startup-yritysten ja -tiimien saapumista ja asettautumista Helsinkiin. Vuonna 2022 palveltiin 164 asiakasta, joista 28 sai myönteiset startup-oleskelulupapäätökset ja 11 perusti yrityksen Helsinkiin. Vuonna 2022 työhön oli osoitettu yhden yritysneuvojan työpanos. Vuonna 2023 käynnistyy EU-rahoitteinen (HEVi-ohjelma) hanke, jossa palveluita skaalataan. Tavoitteena on, että vuosien 2022–2025 aikana yli 100 lupaavaa startup-tiimiä saavat oleskeluluvan ja pääkaupunkiseudulle perustetaan vähintään 50 uutta startup-yritystä. Hanketta toteutetaan yhdessä Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa.

Helsingissä kehitetään globaalisti merkityksellisiä ongelmia ratkaisevaa liiketoimintaa

Kaupunkistrategian mukaan Helsinki haluaa olla kaupunki, jolla on aktiivinen rooli maailmanlaajuisten merkityksellisten ja viheliäisten haasteiden ratkaisijana. Helsinki haluaa olla tulevaisuudessa houkutteleva kaupunki ihmisille ja yrityksille, jotka tekevät työtä koko maailman parhaaksi. Kaupunkistrategiassa on linjattu, että Helsingin tulee olla houkutteleva ympäristö testata uusia ratkaisuja kaupunkiympäristössä.

Kaupunki on kehittänyt yrityksille suunnattua kehitys- ja kokeilualustatoimintaa jo useamman vuoden ajan. Toiminnan tavoitteena on tukea yritysten tuotekehitystä mahdollistamalla kokeiluja kaupunkiympäristössä sekä kaupungin palveluissa. Vuonna 2022 yritykset toteuttivat 49 erilaista kokeilua, joista 16 kohdistui koulutusratkaisuihin, 10 terveyteen ja hyvinvointiin, 5 rakennettuun ympäristöön, 11 kiertotalouteen, 4 älyliikenteeseen ja 3 tapahtumiin liittyviin teknologiaratkaisuihin.

Kokeilujen vaikutuksia seurataan kaksivaiheisella yrityskyselyllä. Kyselyyn vastanneet yritykset antoivat toiminnalle arvosanan 4,1 (asteikolla 1–5), kun mitataan toiminnan vaikutusta tuotteen tai palvelun kehittämiseen. Kokeilujen käytännön toteutus arvioidaan myös erittäin hyväksi. Kehitys- ja kokeilualustatoiminnan merkityksen arviointia jatketaan vuonna 2023.

Kehitys- ja kokeilualustatoiminta kohdistuu vahvasti kaupungille luonteviin, globaaleihin haasteisiin kytkeytyviin, teemoihin, kuten koulutukseen, hyvinvointiin ja rakennetun ympäristön kestävyys. Helsingissä kehitetyt tuotteet ja palvelut voivat tukea kestävyttä sekä tuoda uusia ratkaisuja kaupunkilaisten arkeen ja tarjota samalla yrityksille uusia liiketoiminta- ja vientimahdollisuuksia.

Kaupunki panostaa rakentamisen kiertotaloutta edistävään klusteriohjelmaan, jota toteutetaan vuosien 2021–2024 aikana kaupunginhallituksen erillisrahoituksella. Klusteriohjelmaan on liittynyt yli 100 yritystä tai muuta tahoa. Ohjelman kautta on jo vaikutettu mm. purkumateriaalien hyödyntämisen kansalliseen sääntelyyn ja toteutettu innovaatiokil-

27.02.2023

Asia/4

pailu betonialan toimijoille, sekä seitsemän kokeilua, joissa tutkittiin purkumateriaalin hyödyntämistä betonin valmistuksessa. Klusteri on järjestänyt alan toimijoille kymmeniä tilaisuuksia. Vuonna 2023 tullaan toteuttamaan ensimmäisten rakennusten purkamiseen liittyvät pilotti-hankkeet ja vuonna 2024 kiertotaloutta hyödyntäviä rakennushankkeita.

Ydinkeskustan elinvoima vahvistuu

Kaupunkistrategian mukaan keskustaa tulee kehittää tiiviisti yhdessä kaupunkilaisten ja keskusta-alueen elinkeinoelämän ja yritysten kanssa. Strategiakauden tavoitteena on vahvistaa ydinkeskustan elinvoimaisuuteen liittyvien hankkeiden, päätösten ja toimenpiteiden koordinaatiota kaupungin sisällä ja vahvistaa yhteyttä elinkeinoelämän kanssa.

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto hyväksyi 14.3.2022 Elinkeinopoliittiset tavoitteet maankäytölle (ELMA) -asiakirjan. Asiakirjassa esitetään ydinkeskustan maankäyttöä koskevia linjauksia, joissa korostetaan ydinkeskustan asemaa maan merkittävimpänä liike-elämän, hallinnon, työpaikkojen ja ainutlaatuisen palvelutarjonnan keskittymänä. Keskustan hyvä saavutettavuus kaikilla kulkumuodoilla kaikkina vuodenaikoina turvataan ja kaupunki varmistaa keskustan logistiikkatoimintojen sujuvuuden nykyistä tehokkaammin. Kaupunki esimerkiksi tarjoaa keskustan huoltotunneliin liittymisen edistämiseksi alueen kiinteistöomistajille riittävät kannustimet liittymiselle. Kaupunki kehittää omalta osaltaan keskusta-alueen viihtyisyyttä ja elämyksellisyyttä mahdollistaen samalla yritysten ja kiinteistöomistajien toimenpiteitä viihtyisyyden lisäämiseksi.

Kansliapäällikkö asetti 1.9.2021 Helsingin kaupungin ja elinkeinoelämän edustajien yhteisen työryhmän ydinkeskustan elinvoiman vahvistamiseksi (HELY) valtuustokaudeksi 2021–2025. Työryhmän tehtävänä on ohjata kokonaisvaltaisesti ydinkeskustan elinvoiman vahvistamista tukevien toimenpiteiden valmistelua ja toteutusta sekä seurata ydinkeskustan elinvoiman kehitystä. HELY-työryhmä etsii yhtä aikaa sekä nopeita toimenpiteitä, että pitkän aikavälin kehittämistoimenpiteitä keskustan elävöittämiseksi. Ryhmä tunnistaa ja edistää nopeita kokeiluja, joilla jatkuvasti kehitetään ydinkeskustan toimintoja ja viihtyisyyttä, sekä edistää ydinkeskustan elinvoimaa vahvistavaa viestintää ja markkinointia yhdessä alueen toimijoiden kanssa.

HELY-työryhmä käsitteli vuoden 2022 aikana mm. seuraavia aiheita:

- Elinkeinopoliittikan tavoitteet maankäytölle (ELMA) –työn ydinkeskustaa koskevat linjaukset
- Keskustan elinvoiman mittaaminen

- Ydinkeskustan maankäytön kehityskuva 2032
- Nopeat toimenpiteet käveltävyyden edistämiseksi sekä kesäkatujen ja –terassien valmistelu
- Helsingin suurten hankkeiden työmaiden liikennevaikutukset ja aikataulut
- Ydinkeskustan liikennejärjestelmän tavoitteet

Lisäksi työryhmä on perustanut kaksi alatyöryhmää, joista toinen (Ta-Pu) keskittyy tapahtumien pullonkaulojen poistamiseen ja toinen (Hel-Ma) on teettänyt ydinkeskustan viestintästrategian ja markkinoinnin katokonseptin, joka siirtyy toteutukseen vuoden 2023 aikana. HELY-työryhmän puitteissa edistetään myös ydinkeskustan olemassa olevien kävely- ja pihakatujen toiminnallisuutta yhteistyössä katujen kiinteistöomistajien ja yritysten kanssa.

Helsingin keskustan alueella on rakenteilla useita elinvoimaa vahvistavia hankkeita kuten esimerkiksi Stora Enson pääkonttori ja sen yhteyteen tuleva hotelli Katajanokalla, Elokuva-keskus Turun kasarmiin Kampissa, Päärautatieaseman kehittäminen ja Uuden Ylioppilastalon muuttaminen korkealaatuiseksi hotelliksi. Lisäksi vireillä on suunnitelmia, jotka valmistuessaan lisäävät alueen elinvoimaa merkittävästikin seuraavan vuosikymmenen aikana.

Tällä hetkellä Helsingin ydinkeskustan elinvoima on kuitenkin tarkasteltavasta riippuen 30–40 prosenttia matalammalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa. Elinkeinoelämän toimijoilta saatujen tietojen mukaan alueen yritysten liikevaihto on vielä 20–30 prosenttia alempi kuin ennen pandemiaa.

Kaupungin usean vuoden ajalta teettämässä elinvoimalaskennan käytetty mittari elinvoimaluku on laskenut jo vuodesta 2018 eli jo ennen koronapandemiaa. Uusimpana tarkasteluna on otettu käyttöön matkapuhelindataan perustuva menetelmä ”elävyysindeksi”, jossa seurataan tarkastelualueen kävijämääriä ja näiden viipymiä. Myös sen mukaan vuonna 2022 sekä keskustan kävijämäärät että näiden viipymät olivat 30–40 prosenttia pienemmät / lyhyemmät kuin vuonna 2019, mikä oli ensimmäinen tarkasteluvuosi.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää elinkeinopolitiikkaa ja kilpailukykyä, työllisyydenhoitoa, maahanmuuttoa, kansainvälisiä asioita ja kaupunkimarkkinointia sekä korkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä koskevista periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista.

27.02.2023

Asia/4

Asiaa esittelevät kokouksessa elinkeinojohtaja Marja-Leena Rinkineva, toimialajohtaja Ville Lehmuskoski ja perusopetusjohtaja Outi Salo.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Antti Eronen, johtava asiantuntija, puhelin: 310 36159
antti.eronen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto 14.03.2022 § 11

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto 29.11.2021 § 25

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566